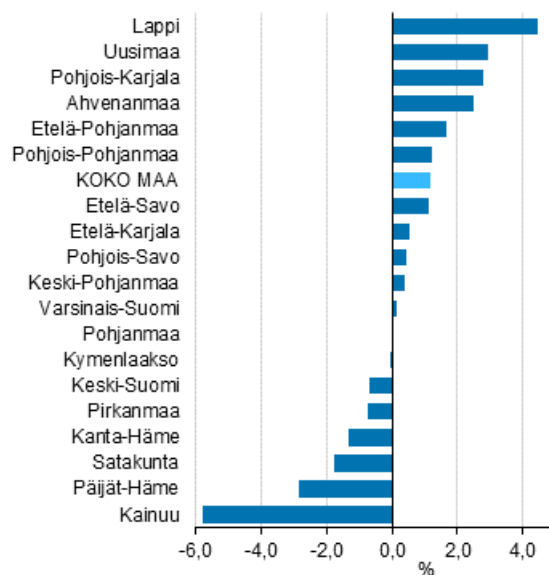

Aluetilinpito 2013

Arvonlisäys kasvoi parhaiten Lapissa ja Uudellamaalla vuonna 2013

Alueellinen arvonlisäys kasvoi käyvin hinnoin mitattuna vielä vuonna 2013 koko maassa ja 12 maakunnassa. Näistä parhaiten pärjäsivät Lappi, Uusimaa ja Pohjois-Karjala. Lapissa käypähintainen kasvu oli hyvä, yli neljä prosenttia, Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa vajaat kolme prosenttia. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen aluetilinpidon uusiin tietoihin vuosilta 2000-2013.

Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen muutos vuonna 2013, %

Lapin kasvu johtui etenkin kahdesta toimialasta, metallien jalostuksesta ja energiatuotannosta. Uudenmaan kasvu taas nojasi pääosin sähkö- ja elektroniikkateollisuuteen sekä jossain määrin kemian teollisuuteen. Pohjois-Karjalassa taas oli useita kasvutoimialoja. Heikoiten vuonna 2013 arvonlisäys kehittyi Kainuussa ja Päijät-Hämeessä.

Työllisyyskehityksen kuva oli alueilla huomattavasti tuotannon kehitystä harmaampi. Vain Ahvenanmaalla ja Uudellamaalla työllisyys kasvoi yli yhden prosentin. Pohjois-Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä ja

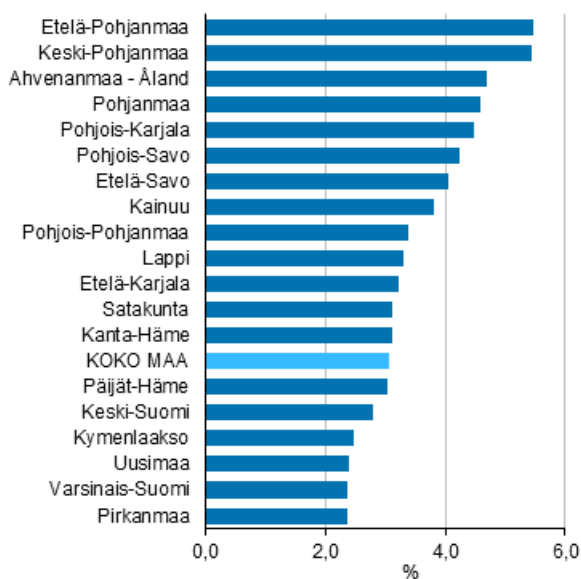
Satakunnassa työllisten määrä kasvoi hivenen. Muissa maakunnissa työllisyys laski. Absoluuttisesti työllisten määrä laski eniten Keski-Suomessa.

Aluetalouden kehityksen tarkasteluun voidaan ottaa mukaan myös väkiluvun muutos ja eliminoida laskennassa hintojen muutos. Silloin selvästi parhaiten kasvoi Lappi, jonka asukaskohtainen bruttokansantuote kasvoi kiintein hinnoin yli kolme prosenttia. Lähinnä oli Ahvenanmaa, jossa kasvua oli vajaa prosentti. Uudellamaalla tilanne säilyi ennallaan ja Pohjois-Karjalassa oli lievää kasvua. Muilla alueilla asukaskohtainen bruttokansantuote laski vuonna 2013. Suurinta lasku oli Kainuussa, Päijät-Hämeessä ja Satakunnassa.

Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa verrattain hyvin

Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot asukasta kohden kasvoivat nimellisesti eniten Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, yli 5 prosenttia vuosien 2012 ja 2013 välillä. Myös Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien tulokehitys oli koko Suomea parempaa. Sen sijaan suurempien, Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan maakuntien kasvu oli koko maan heikointa.

Asukaslukuun suhteutettujen käytettävissä olevien tulojen muutos maakunnittain vuonna 2013, %

Käytettävissä olevat tulot saadaan, kun kotitalouksien saamista palkoista ja muista palkansaajakorvauksista, omaisuus- ja muista tuloista sekä sosiaalietuuksista vähennetään maksetut tuloverot, sosiaaliturvamaksut ja muut maksetut tulonsiirrot. Manner-Suomen maakunnissa asuvan kulutukseen ja säästämiseen jäävät tulot olivat enimmillään uusimaalaisilla, noin 23 000 euroa asukasta kohti. Tulojen kasvukärkeä pitävän Etelä-Pohjanmaan käytettävissä olevat tulot olivat sen sijaan 18 900 euroa asukasta kohden, mikä oli keskimääräistä suomalaista 1 500 euroa vähemmän. Ahvenanmaa piti yli 4 prosentin kasvullaan edelleen paikkansa Suomen maakuntien huipulla, kun tulot kasvoivat 23 800 euroon asukasta kohden.

Liitetaulukossa 2 on esitetty asukaslukuun suhteutettujen käytettävissä olevien tulojen muutos maakunnittain vuonna 2013.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen muutos vuonna 2013, %	4
Liitetaulukko 2. Asukasluukuun suhteutettujen käytettävissä olevien tulojen muutos maakunnittain vuonna 2013, %.....	4
Laatuseloste: Aluetilinpito.....	5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen muutos vuonna 2013, %

Maakunta	Muutos, %
Lappi	4,4
Uusimaa	3,0
Pohjois-Karjala	2,8
Ahvenanmaa - Åland	2,5
Etelä-Pohjanmaa	1,7
Pohjois-Pohjanmaa	1,2
KOKO MAA	1,2
Etelä-Savo	1,1
Etelä-Karjala	0,5
Pohjois-Savo	0,4
Keski-Pohjanmaa	0,4
Varsinais-Suomi	0,1
Pohjanmaa	0,0
Kymenlaakso	-0,1
Keski-Suomi	-0,7
Pirkanmaa	-0,7
Kanta-Häme	-1,3
Satakunta	-1,8
Päijät-Häme	-2,9
Kainuu	-5,8

Liitetaulukko 2. Asukaslukuun suhteutettujen käytettävissä olevien tulojen muutos maakunnittain vuonna 2013, %

Maakunta	Muutos, %
Etelä-Pohjanmaa	5,5
Keski-Pohjanmaa	5,4
Ahvenanmaa - Åland	4,7
Pohjanmaa	4,6
Pohjois-Karjala	4,5
Pohjois-Savo	4,2
Etelä-Savo	4,0
Kainuu	3,8
Pohjois-Pohjanmaa	3,4
Lappi	3,3
Etelä-Karjala	3,2
Satakunta	3,1
Kanta-Häme	3,1
KOKO MAA	3,0
Päijät-Häme	3,0
Keski-Suomi	2,8
Kymenlaakso	2,5
Uusimaa	2,4
Varsinais-Suomi	2,4
Pirkanmaa	2,4

Laatuseloste: Aluetilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tilaston tarkoitus

Aluetilinpito on kansantalouden tilinpidon alueellinen tarkennus. Aluetilinpito sisältää monipuolista tietoa Suomen aluetalouksien rakenteista ja kehityksestä. Aluetilinpito jakaantuu tilastollisen perusyksikön mukaan ensinnäkin tuotantoa, työllisyyttä ja investointeja kuvaavaan varsinaiseen aluetilinpitoon sekä toisaalta kotitalouksien tuloja ja tulonkäyttöä kuvaaviin kotitalouksien aluetileihin.

Aluetilinpidon tietoja käytetään alueellisten viranomaisten päätöksenteon ja seurannan apuna. Kotimaisessa päätöksenteossa maakuntien liitot toimivat aluekehittämismääräyksinä, jolloin korostuu maakuntatason merkitys (Alueiden kehittämislaki, annettu Helsingissä 12. päivänä heinäkuuta 2002). Euroopan unionissa suuraluetaso on tärkeä aluepolitiikassa, koska rakennerahastojen tukikelpoisuus määritellään suuralueittain lasketun alueellisen bruttokansantuotteen perusteella.

1.2 Tilaston käsitteet ja luokitukset

Aluetilinpidoissa käytetään pääsääntöisesti samoja käsitteitä kuin kansantalouden tilinpidossa. Aluetilinpito poikkeaa kansantalouden tilinpidon järjestelmästä tuotantoa kuvaavassa tilastossa aputoimipaikkojen käsittelyn osalta. Kotitalouksien aluetileillä ovat tuloissa mukana omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot, jotka koko maan tilinpidossa on jätetty kirjaamatta aluetilinpidon kuvauspiiriin kuuluville tileille.

1.2.1 Aluetilinpidon erityispiirteet

Ulkoalue on aluetilinpitoon kuuluva käsite. Ulkoalueelle kuuluva taloudellinen toiminta sisältyy Suomen talousalueeseen ja siten kansantalouden tilinpidon kuvauspiiriin. Ulkoalueen toimintoja ei voida kuitenkaan kohdentaa millekään Suomen maantieteelliselle alueelle. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi Suomen suurlähetystöt ulkomailla ja rauhanturvajoukot. Aluetilinpidoissa ulkoalueesta on muodostettu varsinaisten maantieteellisten alueiden lisäksi oma erillinen alueensa.

Aputoimipaikka on aluetilinpidoissa erityisongelma, koska se kansantalouden tilinpidon laskentamenetelmän mukaan ei varsinaisesti tuota mitään sijaintialueellaan. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pää-, myynti- yms. konttorit, jotka palvelevat yrityksen varsinaisten tuotantoyksiköiden toimintaa.

Aputoimipaikka voi palvella eri alueilla sijaitsevia yksiköitä. Sen alueellisessa kohdentamisessa noudatetaan kotipaikkaperiaatetta, jolloin aputoiminnot kohdistetaan sille alueelle, jolla ne sijaitsevat.

Aputoimipaikan toimiala määräytyy samalla tavalla kuin kansantalouden tilinpidossa. Tämän mukaan aputoimipaikka kohdistetaan sille toimialalle, jolle sen palvelemien yksiköiden arvonlisäyksen pääosa on luokiteltu.

Koska kansantalouden tilinpidossa aputoimipaikkojen tuotos ei vastaa yrityksen liikevaihtoa eikä muita tuloslaskelman eriä, on aluetilinpidoissa osalle aputoimipaikoista estimoitava ylimääräistä liikevaihtoa ja muita eriä, joiden perusteella aputoimipaikoille voidaan kohdentaa aluetilinpidon taloustoimia. Yrityksen vakiotuottavuuteen perustuvilla laskelmilla aputoimipaikoille lisätään tuotosta, välituotekäyttöä sekä arvonlisäystä. Saman suuruiset erät vähennetään yrityksen varsinaisilta toimipaikoilta. Tällöin pysytään kansantalouden tilinpidon asettamassa kokonaiskehikossa.

Kotitalouksien aluetilien omaisuustulojen tuloerään on laskettu mukaan omaisuuden myynnin luovutusvoitot ja -tappiot. Erä on mukana, koska se vaikuttaa merkittävästi kotitalouksien ensitulon ja käytettävissä olevan tulon alueelliseen jakaumaan. Kotitalouksien aluetilien tiedot ovat saatavilla myös täysin kansantalouden tilinpidon mukaisina. Nämä tiedot toimitetaan myös Eurostatiin.

1.2.2 Tilaston yksiköt, luokitukset

Aluetilinpidoissa käytetään tilaston perusyksikkönä sekä toimipaikkaa että institutionaalista yksikköä. Tuotannon ja työllisyyden aluetileillä käytetään laskennassa perusyksikkönä toimipaikkaa, jolle löytyy yksikäsitteinen kotipaikka ja toimiala. Kotitalouksien aluetileillä käytetään puolestaan institutionaalista yksikköä eli kotitaloutta. Kotitalous on yksialueinen institutionaalinen yksikkö, joka kohdennetaan ensisijaisen asunnon sijaintikuntaan.

Aluetilinpidoon luokitukset ovat samat kuin kansantalouden tilinpidossa. Tilastossa ovat käytössä vuosi-, taloustoimi-, toimiala-, ja sektoriluokitukset. Vuosi on kalenterivuosi. Lisäksi aluetilinpidoon on käytössä alueluokitus, joka vastaa EU:n yhtenäistä alueyksikköjen NUTS -luokitusta. Käytössä on aikasarjan viimeisimmän vuoden mukainen alueluokitus maakunta- ja seutukuntatasolla.

1.2.3 Tuotanto-, työllisyys- ja investointitilit

Aluetilinpidoon laskentakehikko noudattaa kansantalouden tilinpidon järjestelmää edellä mainituin poikkeuksin. Tilijärjestelmä esitetään tilitistikkoina, joissa taloustoimet jaetaan resursseihin ja käyttöön. Tässä käsitteet esitellään bruttomuodossa, jolloin kiinteän pääoman kulumista ei ole vähennetty. Kiinteän pääoman kulumisen laskelmat edellyttäisivät alueittaisen pääomakannan arvioimista, jollaista ei tällä hetkellä ole olemassa.

Tuotantotilillä tuotos, välituotekäyttö ja arvonlisäys lasketaan toimialoittain ja sektoreittain. Bruttokansantuote markkinahintaan lasketaan aluetilinpidoon järjestelmässä vain aluetasolla.

Tulonmuodostustili kuvaa kuinka arvonlisäys jakautuu alaeriin kuten palkansaajakorvauksiin, muihin tuotantoveroihin ja -tukipalkkioihin sekä toimintaylijäämään. Tulonmuodostustilin käytön eristä aluetilinpidoon lasketaan vain palkansaajakorvaukset.

Alueellisia vertailuja tehtäessä on hyvä muuntaa arvonlisäys tai vastaava vertailukelpoiseksi alueiden välillä. Yleensä suhteutetaan tarkasteltava erä alueelle rekisteröityyn väestöön. Aluetilinpidoon väestökäsitteenä käytetään keskiväkilukua, joka perustuu kyseessä olevan vuoden viimeisimmän päivän ja edellisen vuoden viimeisimmän päivän väkilukujen keskiarvoon. Aluetasolla työmatkailu aluerajojen yli voi haitata alueellisia vertailuja. Aluetilinpidoon voi arvonlisäyksen suhteuttaa myös alueen työllisyyteen, jolloin kuvataan alueen tuotannon aikaansaamiseen osallistunutta työvoimaa.

Kiinteän pääoman bruttomuodostus on siinä mielessä bruttoerä, ettei pääoman kulumista ole vähennetty. Siitä on kuitenkin vähennetty kiinteän pääoman myynnit. Kiinteän pääoman bruttomuodostus kuvaa tuotantomahdollisuuksien muutosta alueella.

1.2.4 Kotitalouksien aluetilit

Kotitalouksien aluetilit sisältävät ensitulon jakotilin ja tulojen uudelleenjaon tilin EKT 2010:ssä esitetyt jakotaloustoimet. Ensitulon jakotilillä kirjataan tuotantotekijäkorvauksia ja tulojen uudelleenjakotilillä on tulonsiirtojen luonteisia eriä.

Ensitulon jakotilin aloittavat tasapainoerät ovat toimintaylijäämä ja sekatalo. Kotitalouksien toimintaylijäämä vastaa asunnonomistajien saamaa omistusasumisen tuloa. Sekatalo sisältää ne tuloerät, joita ei voida erottaa yrittäjä-kotitalouden ja sen omistaman yrityksen välillä. Ensitulo on ensitulon jakotilin päättävä tasapainoerä.

Tulojen uudelleenjaon tili alkaa ensitulolla, joka on siirretty ensitulon jakotilin käyttö puolelta tulojen uudelleenjakotilin avaavaksi resurssiksi. Tulojen uudelleenjaon jälkeen tili päättyy käytettävissä olevaan tuloon.

Käytettävissä olevaa tuloa asukasta kohti voidaan pitää alueen materiaalista elintasoja kuvaavana mittarina. Ainakin se sopii paremmin alueen elintason arvioimiseen kuin arvonlisäys, joka kuvaa alueen tuotantoa. Kansainvälisissä elintasovertailuissa sen sijaan institutionaaliset rakenteet poikkeavat hyvinkin paljon maiden välillä. Eri sektorit eivät tuota samoja palveluja samoihin hintoihin kaikissa maissa. Esimerkiksi terveys- ja koulutuspalvelut eivät ole yhtä edullisesti kansalaisten käytettävissä eri maissa. Onkin hyvä korostaa käytettävissä olevan tulon roolia kansallisen elintasomittarina, kun puolestaan arvonlisäys per asukas voi kuvata paremmin elintasoeroja kansainvälisissä vertailuissa.

1.3 Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmä

Kansantalouden tilinpitoa koskeva perussäädös on Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus 549/2013 (EKT 2010). Se perustuu kansainväliseen kansantalouden tilinpidon suositukseen System of National Accounts, 2008. EU:n tasolla on lisäksi runsaasti tarkentavaa lainsäädäntöä ja ohjeistusta.

Aluetilinpitoa koskeva EKT 2010:n mukainen perusohjeistus on Eurostatin julkaisussa ”Manual on regional accounts methods. 2013 edition.”

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Aluetilinpito kuvaa Suomen talousalueella tapahtuvaa taloudellisen toiminnan alueellista sijoittumista. Suomen talousalue koostuu niistä institutionaalisista yksiköistä, joiden taloudellisen mielenkiinnon keskus on Suomen talousalueella.

Aluetilinpitossa käytetään lähteinä laajalti Tilastokeskuksen ja eräiden muiden tilastotuottajien aineistoja. Laajassa käytössä ovat erilaiset rekisteripohjaiset aineistot. Tärkeimmät aineistot ovat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri, yritysten rakennetilasto, Valtiokonttorin tilivirastoaineisto, Verohallinnon henkilöveroaineisto, Tilastokeskuksen tulonjakotilasto sekä asuntokantatiedot yhdistettynä vuokratietoihin. Aluetilinpidon taloustoimien kehikkona on kansantalouden tilinpito.

Alueellistamisen menetelmät jaetaan neljään pääluokkaan. Nämä menetelmät esitetään alla preferenssijärjestyksessä, eli aina olisi käytettävä järjestysluvultaan pienempää menetelmää mikäli mahdollista.

1. Alhaalta ylös -menetelmä
2. Yritysjako
3. Toimialajako
4. Ylhäältä alas -menetelmä

Alhaalta ylös -menetelmä tarkoittaa, että kaikki tai melkein kaikki tieto on saatavilla toimipaikoittain. Yritysjakomenetelmässä joudutaan pääosa tai kaikki tiedoista jakamaan yritystasolta toimipaikoille. Toimialajako tarkoittaa, että kansantalouden tilinpidon toimialan taloustoimet jaetaan toimialan toimipaikkojen kesken esimerkiksi liikevaihdon tai työllisten lukumäärän perusteella. Ylhäältä alas -menetelmässä toimialan ja taloustoimen tiedot jaetaan alueille indikaattorin avulla. Indikaattorin pitäisi mahdollisimman hyvin korreloida itse kuvattavan ilmiön kanssa.

Tiedot alueellistetaan noudattaen kotipaikkaperiaatetta. Sen mukaan tuotanto, työllisyys ja investointitiedot kohdistetaan tuotantoyksikön kotipaikkaan. Kotipaikka on kunta, jossa kyseessä oleva yksikkö sijaitsee. Samoin kotitalouksien luvut kohdistetaan kotitalouden kotipaikkaan eli siihen kuntaan, jossa kotitalouden jäsenet asuvat. Kotipaikkaperiaatteesta johtuen aluetilinpidon järjestelmässä esiintyy kaksi erilaista lukua alueellisista palkansaajakorvauksista. Tuotantotilillä palkansaajakorvaukset kohdennetaan maksajan mukaan tuotantoyksikön kotipaikkaan ja ensitulon jakotilillä ne kohdennetaan saajan mukaan kotitalouden kotipaikkaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot pohjautuvat kansantalouden tilinpidon tietoihin. Samoin alueellistamisessa käytetään usein samoja perustilastoja kuin kansantalouden tilinpidon laskelmissa. Kaikkea laskennassa tarvittavaa tietoa ei ole saatavissa alueittain ja siksi on välillä turvaututtava indikaattoripohjaisiin laskelmiin. Tietoihin liittyy sitä enemmän epävarmuutta mitä enemmän joudutaan käyttämään muita menetelmiä kuin puhdasta alhaalta ylös -menetelmää.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto ilmestyy vuosittain. Uusimman vuoden luvut ovat ennakkollisia.

Tilaston viive on tällä hetkellä tilastovuosi + 24 kuukautta. Nykyinen tuotantoaikataulu täyttää myös Euroopan unionin tilastotietojen toimitusaikataulun. Ensimmäiset tiedot toimitetaan Eurostatiin 24 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot ovat saatavilla internetissä. Julkistus sisältää laatuselosteen, jossa esitellään tilaston laatimisen menetelmät. Lisäksi tietojen oikeellisuutta on tarkasteltu makrotalaston näkökulmasta. Lukujen tilastollisia

ominaisuuksia on vaikea esitellä, koska luvut perustuvat moniin eri lähdeaineistoihin. Perustilastoissa on mukana sekä otos- että kokonaisaineistoja.

Aluetilinpidon tilaston käsitteet ja luokitukset ovat saatavilla Tilastokeskuksen käsite- ja luokitustietokannoissa. Kansantalouden ja aluetilinpidon järjestelmä on dokumentoitu myös Euroopan kansantalouden tilinpidon järjestelmässä EKT 2010.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuotannon ja työllisyyden aluetilien ajantasainen yhtenäinen aikasarja kattaa vuodet 2000:sta eteenpäin. Tiedot ovat aluetilinpidon tuoreimman julkistuksen mukaiset ja noudattavat toimialaluokitusta TOL2008 sekä kansantalouden tilinpidon julkaistuja reuna-arvoja. Kotitalouksien aluetilien vertailukelpoinen aikasarja-aineisto kattaa vastaavasti vuodet 2000:sta eteenpäin. Kotitalouksien aluetilien tiedot poikkeavat kansantalouden tilinpidosta kohdassa 1.2 mainitulla tavalla, mutta tiedot ovat tarvittaessa saatavissa myös täsmälleen kansantalouden tilinpidon mukaisina.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kansantalouden tilinpitäjärjestelmä muodostaa yhtenäisen ja selkeän talouden tarkastelukehikon. Siksi myös aluetilinpidon luvuilla on nämä ominaisuudet osana kansantalouden tilinpidon järjestelmää.

Lisätietoja

Aku Alanen 029 551 3320

Olli Pirinen 029 551 3365

Eljas Tuomaala 029 551 2723

Vastaava tilastojohtaja:

Ville Vertanen

aluetilinpito@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Aluetilinpito 2013, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-3393 (pdf)